

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду број 328/4 од 02.07.2013. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата мр Милована Трбојевића, под насловом „Кризни менаџмент у Републици Србији на локалном и регионалном нивоу“, у следећем саставу:

1. Проф. др Желимир Кешетовић, председник
2. Проф. др Владимир Јаковљевић, члан,
3. Проф. др Дејан Петровић, члан.

Комисија је темељно проучила и прегледала наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења свих њених чланова Наставно-научном већу Факултета безбедности подноси следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Мр Милован Трбојевић рођен је 07.05.1963. године у Огулину, Република Хрватска, где је завршио основну и средњу Економску школу. Након тога, 1983. године уписао је Факултет политичких знаности – смер ОНО и ДСЗ на Универзитету у Загребу, Република Хрватска, на коме је дипломирао 1987. године. Магистарску тезу на тему: "Здравствено социјални аспекти збрињавања жртава грађанског рата 1991 – 1995. године" одбранио је 1998. године на Факултету цивилне одбране Универзитета у Београду и стекао академско звање магистра.

У Министарству унутрашњих послова – Служби државне безбедности ради је од 1987. до 2002. године, а од тада је запослен у Безбедносно информативној агенцији. До сада је био распоређиван на више руководећих радних места. Између осталог од 2000. до 2006. године обављао је дужност начелника Центра Безбедносно информативне агенције у Сремској Митровици, након тога до 2008. године био је заменик начелника управе у седишту Агенције. Сада је један од руководилаца у Центру Безбедносно информативне агенције Нови Сад.

Кандидат нема објављене научне и стручне радове и није учествовао на стручним и научним скуповима и конференцијама.

Докторска дисертација мр Милована Трбојевића под називом „Кризни менаџмент у Републици Србији на локалном и регионалном нивоу“ без прилога обухвата 263 стране компјутерски куцаног текста и садржи: 56 слика односно графикона (од којих се већина односи на резултате истраживања), пет табела и два прилога.

У раду се кандидат позива на 62 библиографске јединице, које обухватају радове значајних теоретичара и истраживача из области безбедности, менаџмента, друштвених конфликта и криза, од којих је већина писана на српском и енглеском језику. Поред тога кандидат је користио и 12 енциклопедијских издања и 22 нормативно правна акта.

Структура дисертације садржи Увод, осам међусобно повезаних поглавља, Дискусију и Закључке, попис литературе и прилоге: *Увод* (стр. 1-26); *Криза* (стр. 27-56); *Кризни менаџмент* (стр. 57-72); *Кризни менаџмент на локалном и регионалном нивоу - компаративна искуства* (стр. 73-98); *Кризни менаџмент у Социјалистичкој Републици Србији* (стр. 99-109); *Кризни менаџмент у Републици Србији на локалном и регионалном нивоу у периоду транзиције (1990-2007)* (стр. 110-146); *Регионални ниво кризног менаџмента-Сремски округ* (стр. 147-177); *Локалални ниво кризног менаџмента- град Сремска Митровица* (стр. 178-218); *Ставови директних учесника у процесима менаџмента криза на подручју Сремског округа-приступ и резултати истраживања* (стр. 219-249); *Дискусија и закључци* (стр. 250-256); *Литература* (стр. 257-263) и *Прилози* (стр. 264-272).

2. Предмет и циљ дисертације

Спроведено истраживање бави се проблемом управљања кризним ситуацијама на регионалном и локалном нивоу. Акцент истраживања је на органима државе, односно локалне самоуправе, али је пажња посвећена и најзначајнијим јавним предузећима и привредним субјектима на локалном нивоу као и невладином сектору односно цивилном друштву. За циљ дисертације постављена је научна дескрипција и класификација система за управљање кризама на локалном и регионалном нивоу у Републици Србији, уз елементе компаративне анализе.

У образложењу истраживачког проблема кандидат полази од чињенице да су савремена постиндустријска друштва постала веома сложена и динамична. Промене и нестабилност преносе се на цело човечанство обухватајући не само комуникационе и техничко технолошке иновације већ и етаблиране институције које бивају принуђене на трансформацију и прилагођавање. Повећањем количине људског знања и моћи

посредоване технологијом, као и развојем организационо-институционалних капацитета људска способност за супротстављање кризама је данас већа него икад у историји, али то, не значи да смо близу бескризних друштава, нити да је данашњи свет безбедније место за живот. Наиме, друга страна повећања људске моћи и савремених технологија је све већа рањивост и стварање нових врста ризика и потенцијалних криза са разарајућим, односно катастрофалним последицама. Истовремено, у друштву ризика смањује се толеранција на могућа угрожавања и потенцијалну небезбедност. У изнетим околностима ствара се притисак на доносиоце политичких одлука да стално преиспитују, побољшавају и унапређују институционалне капацитете за управљање кризама. Природне и технолошке катастрофе, епидемије заразних болести, питања заштите животне средине, тероризам и организовани криминал захтевају нове стратегије за борбу у смислу припремљености и адекватног одговора.

Истовремено, класични концепт државног суверенитета све више постаје превазиђен захваљујући европским интеграционим процесима, али и услед трансформације државне управе, сагласно доктрини Новог јавног менаџмента, што доводи до преношења неких послова и овлашћења који су раније били ексклузивни домен државе на друге субјекте. У том контексту мења се и круг субјеката који преузимају управљање кризама, а мења се и природа односа који су раније успостављени између појединих актера. Изналазе се нови рационалнији и флексибилнији начини решавања кризних ситуација.

Не постоје универзална и општеприхваћена решења о организацији и институционалном устројству система за управљање кризама у земљама Европске уније. Негде је централна одговорност за националне кризе ситуирана у Министарству одбране, као нпр. у Словенији, негде у Министарству унутрашњих послова, док је у неким државама формирано посебно тело односно агенција надлежна за управљање кризним ситуацијама. Оно што је заједничко за све европске земље је да се управљању кризама посвећује изузетан значај и да се овај проблем системски поставља и решава мање или више успешно. Полази се од принципа да се кризе решавају локално, односно тамо где и настају. Уколико су локални капацитети за одговор недовољни, укључују се регионални, а потом и национални ресурси. Највећи проблем и изазов представља изналажење механизма координације, усклађивања процедура, терминологије и различитих организационих култура које постоје у појединим субјектима задуженим за кризно реаговање. Свако конкретно решење производ је специфичности земље, пре свега њеног политичког система, административних капацитета и управне традиције.

У Републици Србији, као делу Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, у периоду после Другог светског рата, на основу идеје о "наоружаном народу" изграђиван је систем општенародне одбране и друштвене самозаштите, који је био примерен тадашњем социјалистичком-самоуправном друштву и који се показао ефикасан у спречавању кризних и ванредних ситуација, али и у суочавању са њиховим последицама. Распадом федералне државе и уласком у процес транзиције овај систем је почетком 1990-тих у Србији постепено напуштен, а да нови није изграђен. Србија је практично све до 2009 године имала "систем" за управљање кризама, који је био регулисан великим бројем прописа, који су били непримерени новонасталим друштвеним околностима, технолошким решењима и техничким стандардима. Поједини од закони релевантних за управљање кризама донети су пре тридесет и више година у сасвим другачијем амбијенту. Дуготрајни распад земље и коначно тражење државног оквира за Србију отежавали су изградњу стратегије и изналагање нормативних и институционалних решења.

У оквиру савремених концепција кризног менаџмента, а пре свега на трагу когнитивно-институционалног приступа развијеног на Факултету за јавну управу Универзитета у Лајдену и у CRISMART институту при Колеџу националне одбране у Стокхолму, критички је анализиран систем за управљање кризним ситуацијама који је у Србији постојао до децембра 2009. године, односно до доношења Закона о ванредним ситуацијама којим су постављене правне основе за изградњу интегрисаног система модерног кризног менаџмента. Истраживање, иначе једно од ретких ове врсте у српској академској заједници, је фокусирано на Сремски округ и град Сремска Митровица.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У истраживању кандидат полази од једне опште и две посебне хипотезе. Општа хипотеза тврди да је деведесетих година XX века, током кризе на простору бивше Југославије релативно функционалан систем Општенародне одбране и друштвене самозаштите напуштен заједно са социјалистичким моделом управљања. Истовремено, транзициона искушења потиснула су област кризног менаџмента у Републици Србији на свим нивоима политичко-територијалног организовања. У овом контексту актуелна организација функционисања и припремљеност за кризни менаџмент на подручју Сремског округа су неефикасни и непримерени како на регионалном, тако и на општинском нивоу. Ово је, једним делом, последица укупних неадекватних системских решења кризног менаџмента у Републици, а с друге стране низа објективних и

субјективних препрека које постоје како у државном и јавном, тако и у профитном и у сектору цивилног друштва.

Разрађујући општу хипотезу кандидат у првој посебној хипотези тврди да у Републици Србији не постоји ефикасан систем кризног менаџмента на националном нивоу што се даље операционализује кроз три појединачне хипотезе: да је област управљања кризама регулисана великим бројем закона који су донете у сасвим другачјим друштвено историјским околностима, те су постали добрим делом непримерени и превазиђени; да у области кризног менаџмента постоји већи број субјеката на националном нивоу чији међусобни односи и расподела надлежности и одговорности нису прецизно утврђени, а не постоје ефикасни и уходани механизми координације, и да субјекти кризног менаџмента нису на одговарајући начин оспособљени и опремљени за ефикасно управљање различитим врстама већих криза.

У другој посебној хипотези тврди се да је кризни менаџмент на подручју Сремског округа неефикасан и непримерен потребама праксе како на нивоу Сремског региона, тако и на нивоу локалне самоуправе, односно општина. Ова хипотеза се такође разрађује у две појединачне хипотезе. Прва по којој државни органи, локална самоуправа, јавна предузећа и установе, те органи и организације цивилног друштва нису на одговарајући начин кадровски оспособљени и материјално-технички опремљени за ефикасно управљање кризама, и друга која тврди да постоји низ објективних и субјективних препрека за успостављање ефикасног система кризног менаџмента у Сремском округу.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Структура дисертације садржи осам међусобно повезаних поглавља, којима претходи Увод, а после којих следе Дискусија и Закључци, те попис литературе и прилози.

У **првом поглављу** дисертације под насловом *Увод* (стр. 1-26), формулисани су проблем и предмет истраживања, постављен научни и практични циљ истраживања, дефинисан је хипотетички оквир истраживања, начин и методологија истраживања, као и научна и друштвена оправданост истраживања.

У **другом поглављу** под насловом *Криза* (стр. 11-38), кандидат покушава да дефинише појам кризе указујући на све тешкоће са којима је повезан овај подухват због сложености и вишезначности појма. Истовремено, на трагу релевантне литературе, он настоји да изврши разграничење између појма кризе и њему сродних појмова:

катастрофе, сукоба, поремећаја и ванредне ситуације. У оквиру овог поглавља он се бави и узроцима криза и покушајима њихове типологије, односно класификације. На крају он презентира и појам савремене, односно модерне кризе, својеврсни теоријски конструкт који су развили истраживачи са Факултета за јавну управу Универзитета у Лајдену, свесни чињенице да модерно, глобализовано и медијализовано друштво представља окружење у коме се јављају кризе које се у битним елементима разликују од класичних криза.

У трећем поглављу под насловом *Кризни менаџмент* (стр. 57-72) кандидат констатује да је кризни менаџмент на простору Републике Србије нов концепт како у теоријском, тако и у практичном смислу, иако је у развијеним западним земљама као научно теоријска дисциплина и рационално осмишљена пракса озбиљно ступио на историјску сцену у другој половини XX века. Он даје преглед различитих схватања кризног менаџмента као практичног управљачког концепта и као академске дисциплине. Више пажње у дисертацији он посвећује основним принципима кризног менаџмента и моделима процеса кризног менаџмента.

У четвртном поглављу под насловом *Кризни менаџмент на локалном и регионалном нивоу - компаративна искуства* (стр. 73-98) кандидат је описао системе кризног менаџмента на регионалном и локалном нивоу у Краљевини Шведској и Републици Хрватској. Кандидат истиче да је избор земаља делом био условљен расположивом литературом, али сматра да је истовремено довољно репрезентативан, будући да је Шведска демократска и високо развијена земља у којој је стање теорије и праксе кризног менаџмента на врло високом нивоу, док је Република Хрватска држава у којој су транзициони процеси при крају, а историјски корени кризног менаџмента су исти као у Србији. Он шведски систем (пр)оцењује као робустан и ефикасан, док у случају Хрватске констатује да је до коначне изградње ефикасног система заштите и спасавања потребно уложити додатни напор свих субјеката: од јединица локалне самоуправе до регионалне (подручне) самоуправе и државног нивоа, а да су за то неопходна пре свега значајна финансијска средства. Стога, је за изградњу ефикасног система кризног менаџмента у Републици Хрватској потребно још изузетно много времена, снага и средстава, те стално праћење садржаја и активности кризног управљања у другим европским земљама, нарочито чланицама Европске уније.

У петом поглављу под насловом *Кризни менаџмент у Социјалистичкој Републици Србији* (стр. 99-109) кандидат истиче да је у СР Србији централно питање било заштита и спасавање људи од свих врста угрожавања, те да је у том смислу

дефинисан и развијен концепт цивилне заштите, као део система ОНО и ДСЗ који је представљао универзалан систем кризног менаџмента у миру, а који би био примењен и у евентуалном рату. Опасност од избијања нуклеарног рата била је представљена као главна претња целој СФРЈ у периоду Хладног рата, на чему је концепт ОНО и ДСЗ био заснован, док су заштита и спасавање у мирнодопским условима (природне несреће, техничко-технолошки акциденти) представљали надградњу. Он укратко наводи основне карактеристике политичког система социјалистичког самоуправљања и детаљније објашњава концепт ОНО и ДСЗ, закључујући да је овај систем био ефикасан и функционалан, иако је био идеолошки обојен и под тоталном контролом комунистичке партије. Његова практична вредност проверена је више пута у реалним условима, односно у кризним ситуацијама.

У шестом поглављу под насловом *Кризни менаџмент у Републици Србији на локалном и регионалном нивоу у периоду транзиције (1990-2007)* (стр. 110-146) кандидат даје општи приказ закаснеле, дуготрајне и неуспешне транзиције у Србији оцењујући да је Србија почетком 1990-тих година ушла само формално у транзицију будући да је овај процес од самога почетка био блокиран од стране тадашње владајуће елите, која је онемогућила успостављање демократских институција. Поред тога, Србија је била суочена са ратовима у окружењу узрокованим распадом СФР Југославије, економским санкцијама и изолацијом од стране међународне заједнице, као и оружаном побуном на Косову и Метохији и интервенцијом НАТО снага услед чега је у правом смислу ушла у процес транзиције тек 2000-те године, односно, свргавањем режима личне власти. Међутим, и након тога промене се одвијају релативно споро и уз много проблема. Тешкоће у решавању транзиционих проблема, поред изнетих, везују се и за делимичну затвореност бившег државног система, за малу друштвену ефективност и висок ниво политичког нејединства које је резултат сукоба између политичких партија. Он се посебно бави питањем нормативне уређености области заштите и спасавања анализирајући одредбе Устава, релевантних закона и подзаконских аката у тадашњем правном систему. Републике Србије. Такође, анализира се, на формално-организационом нивоу, без улажења у проблеме практичног функционисања, институционални систем за управљање кризним ситуацијама: Министарство унутрашњих послова, Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Министарство за заштиту животне околине и Министарство одбране. Кандидат закључује да су односи између Министарства одбране и других цивилних субјеката задужених за управљање кризом још увек у процесу транзиције, те да

Република Србија без темељног преуређења ове области не може у потпуности успешно реаговати у кризним ситуацијама које угрожавају животе и имовину становништва. То је првенствено последица непримерених, застарелих и лоших законских решења, којима се уређује ова проблематика, као и чињенице да нису обезбеђени одговарајући механизми координације и сарадње надлежних државних субјеката, због чега долази до преклапања надлежности и нејасног адресирања одговорности. Овај концепт је у пракси био неефикасан, нарочито приликом реаговања на сложене кризе, које захтевају ангажовање и координацију више субјеката кризног менаџмента.

У седмом поглављу под насловом *Регионални ниво кризног менаџмента- Сремски округ* (стр. 147-177) након описа основних географских, економских и других карактеристика Сремског округа кандидат даје краћи историјат кризних ситуација на овом подручју наводећи да је, поред ратних криза 1991 и 1999. године, највећа криза на овом простору била изазвана 1989. године избијањем пожара у Фабрици цеулосе и папира "Милан Степановић-Матроз". Нормативно се описују субјекти кризног менаџмента у Сремском округу: државни органи, јавна предузећа и установе, профитни сектор и цивилно друштво. Практично функционисање кризног менаџмента анализира се на примеру хемијског акцидента који се догодио на регионалним путу Рума – Нови Сад 20. новембра 2008. године. Поред уочених проблема, слабости и недостатака у функционисању кризног менаџмента дају се и конкретни предлози за његово унапређење.

У осмом поглављу под насловом *Локални ниво кризног менаџмента- град Сремска Митровица* (стр. 178-218) описују се социо-географске и друге карактеристике града Сремска Митровица и његове локалне самоуправе а након тога се даје кратак историјат кризних ситуација у овом граду који је био изложен многобројним кризама од епидемија заразних болести, преко поплава и пожара, па до ратних разарања. Детаљније се описује једна од највећих криза на овом простору коју је изазвала снежна мећава од 10-14. фебруара 1984. године, као и поплава из 1987. године. Нормативно се описују субјекти кризног менаџмента у Сремској Митровици: локални органи власти, јавна предузећа и установе, профитни сектор и цивилно друштво. Практично функционисање кризног менаџмента анализира се на примеру пожара у дискотеци МБ у Руми у фебруару 2007. године.

У деветом поглављу под насловом *Ставови директних учесника у процесима менаџмента криза на подручју Сремског округа-приступ и резултати истраживања* (стр. 219-249) описан је узорак и резултати анкете којом је обухваћено

укупно 156 респондената, са подручја Сремског округа, кризних менаџера, односно учесника у процесима управљања кризним ситуацијама, након чега следи преглед резултата, односно ставова респондената о нормативном и економском окружењу, те функционисању кризног менаџмента на националном, регионалном и локалном нивоу у делу који се односи на превенцију и оцену претњи, као и на организацију кризног менаџмента.

У десетом поглављу *Дискусија и закључци* (стр. 250-256) је дат низ сублимираних разматрања која садрже најважније резултате истраживања, закључке и предлоге за побољшање стања у истраживаној области.

На крају, у једанаестом поглављу *Литература* (стр. 257-263), систематизован је списак референци и извора релевантних за реализацију дисертације

У поглављу *Прилози* (стр. 264-272) дат је анкетни упитник који је коришћен у истраживању и питања за интервју са менаџерима кључних органа који учествују у систему кризног менаџмента у Сремском округу

На крају дисертације је дата и биографија докторанда и изјаве у складу са Стандардима за израду докторских дисертација на Универзитету у Београду.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата мр Милована Трбојевића под насловом „Кризни менаџмент у Републици Србији на локалном и регионалном нивоу“ у основи је имала за циљ да истражи комплексан проблем управљања кризама на локалном и регионалном нивоу у Србији након уласка у транзицију почетком 1990-тих година. На основу резултата спроведеног истраживања кандидат закључује да се дошло до сазнања која потврђују основну хипотезу са којом се ушло у истраживање. Та сазнања се сврставају у неколико група.

Први проблем на који се наилази у анализи стања је нормативно, економско и политичко окружење у ком се одвијају активности и задаци кризног менаџмента, како на локалном, тако и на регионалном и националном нивоу. Нормативно, политичко и економско окружење су променљиви, а систем кризног менаџмента треба да развије капацитет и способност адаптације на те сталне промене. Законска регулатива почива на претпоставци стабилног оперативног окружења, а чињенице говоре да та претпоставка није више на снази.

Друго, менаџери који су директно укључени у процесе управљања кризним ситуацијама не познају довољно прописе, те стога ни не суде компетентно о примени

прописа у пракси. Наиме, сваки трећи кризни менаџер није упознат са свим прописима који регулишу ову сложену, мултидисциплинарну област, те се углавном позивају на Устав Србије и један закон из уже области из које заправо извршавају свакодневне задатке. Особите проблеме са практичном применом регулативе имају ниже образовани менаџери (средња стручна спрема), од којих тек сваки трећи познаје прописе довољно. Два од три испитаника наводе да се прописи не примењују у пракси, а посебно истичу проблеме у локалним заједницама. Једино менаџери из јавног сектора у већини сматрају да се прописи примењују у пракси.

Треће, нормативно окружење у Србији не погодује интегралном приступу управљања кризама, јер сепаратно третира области као и овлашћења и органе у одређеним ситуацијама. Економско окружење посебно је промењено утицајем приватизације и измењеним субјектима, учесницима у решавању кризних ситуација, као и стањем њихове техничко-технолошке опремљености и обучености. Утицај приватизације је по мишљењу два од три кризна менаџера пресудан или веома велики на ефикасност кризног менаџмента. Некада расположиви ресурси државних и јавних предузећа нестали су у вихору транзиције. Посебно је важно напоменути да половина менаџера из профитног сектора сматра да је утицај приватизације пресудан на ефикасност кризног менаџмента. Ново руководство у организацијама профитно оријентисаног сектора нема јасно наметнуте обавезе из домена кризног менаџмента, а ресурси из пре-транзиционог доба нестали су под притиском неодржавања, небриге и занемарености, како људски, тако и материјално-технички.

Четврто, рад политичког руководства које узрочно-последично делује на стварање политичке климе оцењен је у домену кризног менаџмента као лош на свим нивоима, те је препозната потреба лобирања у политичким круговима за промену става о важности и буџетирању кризног менаџмента, ван контекста текуће политичке борбе и светске економске кризе. Однос субјеката из приватног и државног и јавног сектора промењен је драстично у свету у последњих двадесет година. Сваки други менаџер примењује концепт партнерства приватног и државног (и јавног) сектора, док је већина менаџера на локалном нивоу без става по овом питању. Проблем са разумевањем концепта крос-секторске сарадње имају и млади менаџери, без много искуства (млађи од 35 година и са мање од 10 година радног стажа), али и менаџери нижег и средњег нивоа. Стога је потребно начинити додатне напоре у едукацији и трансферу знања и искустава са националног на локални ниво, како би се правилно применили принципи међусекторске и међуорганизацијске сарадње, у идентификованим циљним групама.

Пето, спремност система кризног менаџмента за реаговање оцењена је као лоша или врло лоша од стране сваког другог менаџера на националном нивоу, док је још лошија ситуација на регионалном нивоу и општинском нивоу, о коме се тако изјаснило три од четири менаџера. Само једна петина менаџера из јавног и државног сектора сматра да је спремност система за реаговање добра или врло добра. У конкретним организацијама стање није ништа боље од општег стања система, о чему сведочи мишљење половине менаџера (да је стање спремности за реаговање лоше или врло лоше). Најбоља (само-евалуирана) спремност система за реаговање је у државном и јавном сектору на националном нивоу и нивоу појединачних организација, а најлошија је у сектору цивилног друштва, на локалном и регионалном нивоу. Реформаторске токове кризног менаџмента и образовне процесе кључних актера стога треба спроводити наведеним редоследом.

Шесто, систем кризног менаџмента се на свим нивоима највише бори са проблемом недостатка средстава (две од пет организација), необучености запослених (свака четврта организација) и техничком неопремљеношћу (посебно јавни сектор). У профитном сектору значајан проблем представља и одсуство свести руководства. У складу са дијагностикованим слабостима, су и предложене мере: обука кадрова као примарна мера, у скоро половини организација, и техничко опремање неопходно свим организацијама.

Седмо, комуникација као једна од кључних организацијских поставки није препозната на прави начин од менаџмента: сваки други менаџер користи као извор информисања званична саопштења органа, а сваки трећи медије (средства јавног информисања), док јавност, односно запослене, информишу примарно на радним састанцима и путем инетрних гласила.

Осмо, на свим нивоима, од националног, преко регионалног до локалног, оспособљеност и техничка опремљеност субјеката кризног менаџмента оцењена је као лоша. Као највеће препреке унапређењу система кризног менаџмента препознати су следећи фактори: необученост и неопремљеност субјеката и лоша законска регулатива.

Кандидат је у истраживање ушао имајући пред собом проблем непостојања релевантних емпиријских истраживања у предметној области, као и на тешкоће које се одосе на прикупљање односно доступност података у покушају анализе конкретних кризних ситуација. Због тога Трбојевић је могао да се ослони само на претходна општа теоријска сазнања о управљању, руковођењу и кризном менаџменту, као и на анкете односно интервјуе са релевантним испитаницима. У изложеним околностима, применом

релевантних метода и техника, кандидат је дошао до почетних, али донекле значајних сазнања и индиција.

У оквиру дисертације, кандидат је истражио низ елемената и аспеката система управљања кризним ситуацијама на регионалном и локалном нивоу који су дефинисани предметом истраживања. Сходно дефинисаном предмету и циљевима истраживања, научно-теоријски допринос дисертације огледа се у следећем:

1. Спроведено истраживање употпуњује теоријска знања о управљању кризним ситуацијама на регионалном и локалном нивоу уопште и у Србији посебно.
2. Презентован је елементарни компаративни увид у систем управљања кризама на регионалном и локалном нивоу у Краљевини Шведској и Републици Хрватској.
3. Важан допринос овог истраживања се огледа у томе што су на систематичан начин идентификоване најзначајније системске слабости у систему кризног менаџмента у Републици Србији у периоду 1990-2007. године.
4. Идентификовани су основни проблеми у функционисању кризног менаџмента на подручју Сремског региона и града Сремске Митровице и предложене мере за унапређење стања у овој области.
5. Анализиране су конкретне кризне ситуације и реаговање надлежних субјеката коришћењем когнитивно-институционални приступ и методологију која је развијена у CRISMART институту.
6. Систематизовани су налази емпиријског истраживања ставова и мишљења руководилаца на локалном и регионалном нивоу (Сремски округ) у приватним и јавним предузећима о кризном менаџмент до којих се дошло анкетом и интервјуом о основним проблемима управљања кризама.
7. Спроведено истраживање има и практичан значај јер пружа конкретне предлоге, принципе и основе за изградњу правне регулативе у области управљања кризним ситуацијама на регионалном и локалном нивоу.
8. Спроведено истраживање пружа сазнања на нивоу научне дескрипције, класификације и објашњења, због чега представља основу која омогућава даља истраживања у овој недовољно проученој области, и то не само с аспекта безбедносних наука већ и других сродних наука и дисциплина.

На основу изнетих констатација, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата мр Милована Трбојевића представља одређени допринос

научном сазнању у области наука безбедности. Упркос чињеници да је у међувремену, односно крајем 2009. године донет Закон о ванредним ситуацијама којим су постављени правни основи ниво интегрисаног система за управљање кризним ситуацијама у коме су препознате и уважене многе од сугестија и препорука које је кандидат изнео у раду, дисертација има значај као критичка рецепција и промишљање начина управљања ванредним ситуацијама у Србији у периоду транзиције.

6. Закључак и предлог комисије

На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија је једногласно закључила:

1. Докторска дисертација кандидата мр Милована Трбојевића под називом „Кризни менаџмент у Републици Србији на локалном и регионалном нивоу“, урађена је у складу са пројектом дисертације на који је дало сагласност Наставно-научно веће Факултета безбедности и Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду.
2. Докторска дисертација кандидата мр Милована Трбојевића је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидата и у њему су систематизована постојећа научна знања и сазнања до којих се дошло спроведеним истраживањем. У том погледу, рад представља допринос наукама безбедности.
3. Рад је писан јасним језиком и адекватним стилем, разумљивим за читаоце. Кроз јасан и прегледан ток излагања у раду је изложен низ релевантних научних и стручних информација које су систематизоване, уопштене и повезане у компактну целину што даје солидну основу за будућа истраживања.
4. Докторска дисертација је имала и извесне недостатке које је Комисија констатовала и предочила кандидату, али они нису таквог значаја да би умањили општи квалитет који се захтева од докторске дисертације. Кандидат је ове примедбе размотрио и на основу њих је извршио додатне корекције рада, што је допринело усавршавању коначне форме и изгледа докторске дисертације.
5. На основу свега изнетог, имајући у виду напред изнете анализе, значај и резултате истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију и сматра да су се тиме стекли услови за одобравање јавне одбране докторске дисертације кандидата мр Милована Трбојевића, те једногласно Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду.

ПРЕДЛАЖЕ

Да Наставно-научно веће Факултета безбедности прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мр Милована Трбојевића, под насловом: „Кризни менаџмент у Републици Србији на локалном и регионалном нивоу“.

1. Да стави на увид јавности оцењену дисертацију и саму оцену у законски предвиђеном року и да своју одлуку о оцени подобности дисертације за јавну одбрану упути Већу научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, ради давања сагласности на исту.
2. Да, по добијеној сагласности Већа научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, образује Комисију за одбрану и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

Ментор

Редовни професор, Др Желимир Кешетовић,
Универзитет у Београду, Факултет безбедности

Чланови комисије

Редовни професор, Др Владимир Јаковљевић,
Универзитет у Београду, Факултет безбедности.

Редовни професор, Др Дејан Петровић,
Универзитет у Београду, Факултет организационих наука
